

תהלים (21)

הדבר דומה? מספרים לאדם כי בתוך ביתו ישנם גלי קול, אבל מה לעשות הוא איננו רואה אותם. מה עושה אותו אדם? הולך וקונה משקפיים, ועדיין אינו רואה אותם. קונה מיקרוסקופ, ועדיין לא רואה אותם, אפילו דרך טלסקופ הוא לא מצליח להבחין בהם. קנה רשת משי שניתן לתפוס על ידה אפילו את ביצי החרקים, וגם זה לא מועיל, והוא עומד ותמה: היכן הם אותם גלים מסתוריים?

התשובה היא: עליו להשתמש בכלים הנכונים. יתירה מזאת, אדרבה: אם רוצים שלעולם לא יתפוס אדם את גלי הקול, נותנים לו להביט דרך המיקרוסקופ. או אז, כשהוא מגלה עולמות חדשים ומופלאים, חידקים, יצורים קטנטנים, הוא כל כך מתלהב, עד שמתקבלת אצלו התחושה שכל דבר דאינו נראה דרך המיקרוסקופ פשוט אינו קיים. באופן כזה אין ספק שלעולם הוא לא ימצא גלי הקול. חז"ל אומרים: **"תשת חושך ויהי לילה"**, זה העולם הזה הדומה ללילה (ב"מ פג:), הקב"ה נמצא בתוך העולם, אלא שהוא עטף את עצמו במין ערפל וחושך. **"אכן נמצא א-ל מסתתר"** (ישעיה מח, טו), הקב"ה כביכול מסתתר מאתנו.

הקב"ה שם אותנו בעולם, ואמר לנו: בואו, תסתכלו על הדברים. ואכן האדם רואה עולם, והוא מחפש בו את האלוקים. לשם כך הוא חובש משקפיים, אך עדיין אינו רואה את אלוקים. הוא לוקח פנס מחפש מתחת למיטה, לא רואה את אלוקים. המסקנה שלא היא, אפוא: הוא לא קיים כי לא מצאתי אותו. שוטה! בצורה כזו ודאי שלעולם לא תמצא את האלוקים. אלוקים לא מחפשים דרך משקפיים, מיקרוסקופ. אם תקח את הכלי שאיתו מסתכלים ורואים את אלוקים, מיד תראה אותו, ולא זו בלבד אלא ממש תצביע עליו באצבע ותאמר **"זה א-לי ואנוהו"**, הנה הוא.

הכלים שאיתם ניתן לראות את אלוקים הם: שכל בריא, ישירות ומידות טובות. אדם שיש לו ישירות עומד ומתבונן מהי עין, מהי כליה, ואיזו חכמה עמוקה טמונה בלב. בנוסף, יש לו גם מידות טובות, כך שלא איכפת לו, שיהיה אלוקים. הוא מוכן לקיים את כל אשר יצווה ויגזור עליו אלוקים. ואז לפתע מסתכל על העולם ורואה פרח, זא א-לי ואנוהו. הילד בא הביתה, 'זה א-לי ואנוהו'. האלוקים נמצא וקיים בכל מקום. מלא כל הארץ כבודו. אם רק תשתמש בכלים המתאימים, מיד תראה אותו.

רב פינקוס זצ"ל בספרו "נפש שמשון תהלים"

למה זועמת מידת החסד

אַלּוּקִים שׁוֹפֵט צַדִּיק וְאֵל זֶעַם בְּכָל יוֹם (ז. יב)
בזהר הקדוש הקשה: הלא א-ל הוא מידת החסד, ואם כן למה זועם? אלא הכוונה שהחסד זועם על מידת הדין. יש לפרש: שזהו המשך הפסוק, שהרי בתחילתו נאמר **"אַלּוּקִים שׁוֹפֵט צַדִּיק"**, ו**"אַלּוּקִים"**, היא מידת הדין, דהיינו שמידת הדין רוצה להעניש, אבל **"וְאֵל זֶעַם"**, מידת החסד זועמת על מידת הדין ומגינה על הצדיק.

עוד יש לפרש על פי הגמרא (עבודה זרה ד.), שכאשר האדם שונא לחברו ויש לו חוב אצלו, הוא דורש ממנו פרעונו בבת אחת, אבל אם הוא אוהבו הוא גובה ממנו מעט מעט כדי שלא להכביד עליו, וכן הענין כאן: **"וְאֵל זֶעַם בְּכָל יוֹם"**, כלומר: שמידת החסד הוא לזעום בכל יום רק מעט, כמו שאמרו: כמה זעמו רגע, וזה מאהבת השי"ת שהוא אוהב כל אדם מישראל, ואם אדם חטא וחייב עונש. אין השי"ת מעיר כל חמתו בפעם אחת, כי הוא רחום יכפר ולא ישחית רק מעניש אותו מעט מעט באופן שהאדם יוכל לעמוד בעונש, וזהו א-ל זועם בכל יום, שדוקא מידת החסד היא שהזעם הוא קימעה קימעה בכל יום מעט.

ספר "כמוצא שלל רב תהלים"

כדי שלא ילכו המעשים הטובים לסטרא אחרא אם לא ישוב תרבו ילְטוּשׁ קִשְׁתּוֹ דְּרַךְ וַיְכַוְנֶנָּה. וְלוֹ הָכִין כְּלֵי מָוֶת חֲצִיזוֹ לְדֹלְקִים יַפְעֵל (ז. יג-יד)
"אם לא ישוב", החוטא בתשובה, ובכל זאת **"תְּרַבּוּ ילְטוּשׁ"**, על ידי **"קִשְׁתּוֹ דְּרַךְ וַיְכַוְנֶנָּה"**, קשתו הם מעשים טובים, תורה ותפילה, כמו שתרגם **אונקלוס** (בראשית מח. כב) **"בבחרבי ובקשתי"**, **"בצללותי ובבעותי"**, הרי **"וְלוֹ הָכִין כְּלֵי מָוֶת"**, שבמעשיו הטובים הוא מכין לעצמו כלי מוות, לפי ש**"חֲצִיזוֹ לְדֹלְקִים יַפְעֵל"**, שמעשים הטובים שלו ילכו לכוחות הסטרא אחרא, המכונים 'דולקים', משום שהם מדליקים ושורפים ומכלים את העולם רח"ל.

ספר "כמוצא שלל רב תהלים" בשם דרוש ציון

לִמְנַצֵּחַ עַל הַגִּתִּית מְזֻמּוֹר לְדָוִד, ה' אֲדִינִי מֶה אֲדִיר שְׁמֶךָ בְּכָל הָאָרֶץ (ח. א-ב)
הכלים להשגת אמונה.

שמו של הקב"ה מפורסם, גלוי וידוע לפני כל יושבי תבל. כל העולם כולו רואים את השי"ת, ובעצם, מציאות השי"ת היא הדבר הכי גלוי והכי פשוט בעולם. אנשים אינם תופסים זאת מסיבה אחת פשוטה: הם אינם משתמשים בכלים הנכונים לחפש אותם. משל למה

הוכחה לטעם המצוות, ממה שקטן אוכל נבלות, אין ב"ד מצווין להפרישו.

מפי עוללים וינקים יסדת עז (ח. ג)

האפיקורסים אומרים שמא שאסר לנו הקב"ה חזיר בשר בחלב וכדומה, הוא רק מפני שהם מזיקים לגוף, ולא מפני שהקב"ה רצה לזכות אותנו במצוות.

אך יש ראייה נצחת נגד דעתם, ממה שאמרו (יבמות קיד.): קטן אוכל נבלות אין בית דין מצווין להפרישו, ואילו היה הטעם מפני שהוא מזיק לגוף, כל שכן מזיק לקטנים, ולמה אין מצווין להפרישו? אין זאת אלא שהקב"ה רצה לזכות את בני ישראל ולפיכך הרבה להם תורה ומצוות. וזו כוונת הפסוק: "מפי עוללים וינקים", כלומר: ממה שאנו רואים שקטן אוכל נבלות אין בית דין מצווין להפרישו, "יסדת עז", אין עזו אלא תורה, שהתורה לא באה אלא לזכות את ישראל.

כמוצא שלל רב "תהלים"

היסוד הנלמד מפי העולל הסתום ופי היונק הפתוח

מפי עוללים וינקים יסדת עז (ח. ג)

יש הבדל לשוני בין "עולל" ל"יונק": עובר במעי אמו נקרא עולל, כלשון הפסוק (איוב יג-טז) "כעוללים לא ראו אור", ואילו יונק הוא הילוד שכבר הגיע מרחם אמו ויצא לאור העולם. והנה, ידוע מאמר חז"ל (נידה ל:), שכאשר הולד במעי אמו, פיו סתום וטבורו פתוח ואוכל דרך הטבור ממה שאמו אוכלת, וכיון שיצא לאור העולם נפתח הסתום, הפה, ונסתם הפתוח, הטבור, שאלמלא כן אינו יכול לחיות אפילו שעה אחת. ולכאורה יש להתפלא: הרי מדובר כאן ביצור שאין בו דעת כלל, מי הוא אפוא שמורה לו לסגור פיו כשהוא בבטן אמו, ולפתוח את פיו מיד בצאתו לאור העולם? אין זאת אלא מניפלאות הבורא יתברך, יוצר כל היצורים, אשר ברוח פיו יפקוד בשעת הצורך לסתום הפה, ובעת הצורך לפתחו, ובפקודתו שמר רוחו של הילוד במעי אמו, ולאחר צאתו לאור העולם.

כל זה נרמז להפליא בפסוק שלפנינו: "מפי עוללים וינקים יסדת עז", כלומר: עצם העובדה שפיו של העולל סגור ופיו התינוק פתוח, היא כשלעצמה יסוד גדול מזה שעשה הקב"ה להראותנו עוזו וגדלו, כדי שהכל יאמרו: אכן יש ה' במקום הזה.

כמוצא שלל רב "תהלים"

הלכה: כיבוד אב ואם: בדין קדימת האב לאם

כתב השו"ע (יו"ד סי' ר"מ סי"ד): אביו אומר לו הקשני מים ואמו אומרת השקני מים, מניח אמו ועוסק בכוד אביו. כתב בספר פסקים ותשובות (אות מא): אב שציווה לבנו שיעשה איזה דבר שאין לאב הנאה מעצם הדבר, ואילו אמו צריכה מהבן איזה דבר לצרכה כגון להאכילה וכדומה, יקדים את אמו, כיון שעיקר מצות כיבוד הוא

בדברים שיש להם הנאה. כמו כן אם רואה מתוך דברי אביו או שידוע שרצונו שימנע מלעשות איזה דבר, אבל לא ציווה לו בפירוש שלא יעשה כן, ואמו ציווה עליו בפירוש שיעשה דבר זה, יציית לדברי אמו. האב שציווה לבנו שיעשה איזה דבר חסרון כיס, שמצד הדין פטור מלעשות זאת לאביו, אלא שהבן מהדר ומכבד את אביו משלו, והאם צריכה באותו זמן להבן שיעשה איזה דבר בשבילה, באופן שחייב לעשות מן הדין, נכון שיעשה מה שאביו ביקש ממנו קודם לעסוק בכבוד אמו, שהעוסק במצוה פטור מן המצוה.

ספר פסקים ותשובות

פתגם: ההצלחה אינה סופית, וכך גם הכשלון

ספר "שמחלה"

חקירה: קטן, לגבי קנין

אינה קונה משום שאין בו דיני קניינים כלל, או שרק משום שלא יכול לכוון (פרי משה קניינים נג-א)

ספר "קובץ יסודות וחקירות"

סיפור: שוכן מרום

רבי בריש, המגיד מלובלין, נשאל פעם מפני שר אחד: מפני מה נוהגים אתם, היהודים להתפלל בקול רם? הנה גם אנו מתפללים, אך תפילתנו נאמרת בלחש, בלי קול ובלי צווחה. אכן, כך יאה, השיב רבי בריש, אלוהקם שאתם מתפללים לפניו, תלוי לפני אפכם על הקיר, ואין שום צורך בהרמת קול, ואולם אלוקיננו שאנו מתפללים לפניו הוא שוכן מרום, בגבהי שחקים, ולכן בקראנו אליו הננו מגביהים את קולנו.

ספר "חד וחלק" חלק א' (דף קמט)

שבת שלום

יוצא לאור לרפואה שלימה של דינה בת מרים, רפאל יהודה בן מלכה, אליהו בן מרים, שלמה בן מרים, חיים אהרן לייב בן רבקה, שמחה ג'וזת בת אליז, חיים בן סוזן סולטנה, סשה שלום בן דבורה רחל, אבישי יוסף בן שרה לאה, אוריאל ניסים בן שלמה, פייגא אולגה בת ברנה זרע של קיימא לרינה בת זהרה אנריאט. לעילוי נשמת: גייט מסעודה בת ג'ולי יעל, שלמה בן מחה, דניאל בן רחל, רפאל שלמה בן אסתר.

